

Ektim nohut, bitti soğut, yap-
rağı kıt, kendi armud. (Zeytün.)

Dağda eliman suda süleyman
arşın ayaklı burma bıyıklı. (Do-
muz, Balık, Leylek, Tavsan.)

Karanlık yerde kaptan asılı. (Ciğer)

Bir dedem var girmez eve kes-
tim kellesini girdi eve. (Şemsiye.)

Dünyaya geldi cansız. Ahirete
gitti imansız. Uçmağa girdi şeksiz
gümensiz. (Peygamberin nalini.)

Bir adam bir bağçeye girmiş
bir torba nar almış bağçenin yedi
kapusu var imiş ol adam hangi
kapunun önüne vardı ise torbasın-
daki narın yarısını bıraktırmışlar
en son yedinci kapudan çıkmış
bakmış torbasında bir nar kalmış
bu adamın torbasında kaç nar var
imiş. (128) Nar var imiş.

Yer altında dedem sakalı.
(purasa.)

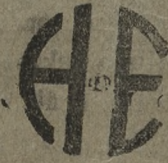
MES'UL MÜDÜR : NURİ UĞUR

— Çorum Vilâyet Matbaası —

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Té sis Tarihi : Nisan 1938

SAYI : 39

1 Ağustos 1943

Basıldığı yer : Çorum Vilâyet Matbaası

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Sayı : 39

1 Ağustos 1943

Kuruluşu: Nisan 1938

Altıncı Büyük Kurultay intibalarından

Nazmı TOMBUŞ

Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin nasıl sağlam temellere dayandığını, kudret ve kuvvet kaynağını Türk milletinin öz benliğinden ne suretle aldığını, Halk Partisi Altıncı Büyük Kurultayında bulunanlar, çalışmaları yakından takip edenler bir defa daha görmüş ve anlamış oldular.

Cumhuriyet Halk Partisi, yurdun en küçük köylerine, en uca bucaklarına kadar kol atmış, teşkilâtını yaymış; yurd sever her Türkü bağrına basmağa; kutlu varlığı içine almağa hazırlanmış bir durumdadır.

Halk partisinin ilk teşkilât kademesi olan, köy ve mahalle

ocak kongrelerinde her sene belirlenen yurd ihtiyaçları, yurddaş dertleri, Kaza, Vilâyet kongreleri süzgecinden de geçtikten sonra Büyük Kurultay konuşmalarının konusu oluyor.

İşte bu suretle Türk bütünlüğünü şefkatle kucaklıyan, Parti ocağının sıcak ve samimi kucağında, devlet varlığını kuran her ferd, kendi idare sistemini dilediği gibi kurmak ve işletmekte müstakil birer rey sahibi olmuş, tabii ve siyasi haklarını tamamen iktisap etmiş bulunuyor.

Gerçi Kurultay kararları nihai değildir. Temenni mahiyetindedir. Fakat, teşrii kuvveti haiz ve Cum-

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — Altıncı Büyük Kurultay intibalarından . . Nazmı Tombuş	1147
2 — Kız ve Erkek Sanat okullarındaki sergiler. Ziya Ataman	1149
3 — Ahiler : Ahilik nasıl bir teşekküldür . . Nazmı Tombuş	1152
4 — Cönklerden derlemeler Eşref Ertekin	1157
5 — Te'sis Afet Kobak	1161
6 — Çorumda söylenilen bilmeceler Eşref Ertekin	1166
7 — Çorum Halkevi altı aylık çalışma raporu .	1169
8 — Bibliyografi : Zakkum çiçekleri Bahri Miyak	1175
9 — Çorum haberleri	1178
Vesikalar	

huriyet hükûmetinin yegâne hakimi olan Büyük Millet Meclisi âzalarile yurdun her köşesinden gelen Kurultay delegelerinin birleşerek izhar edecekleri bu isteklerin tahakkukunu bir emri vaki olarak kabûl etmek lâzımgelir.

Şu hale göre; Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti, tek Partili bir meclis ve liderlerinin şahsî arzula-

riyle değil, hür ve serbest reylere sahip on sekiz milyonluk bütün Türk varlığı ferdlerinin iştikâkiyle eşsiz bir demoksrasi ve serbest bir halkcılık cihazı ile işliyor.

Şimdiye kadar dünyanın gıptasını üzerine çeken öğünmeğe değer olağan üstü başarılar da bu sağlam kuruş, düzgün ve olgun işleyişe borçlu bulunuyor.

Kültür hareketleri :

Kız ve Erkek Sanat Okullarındaki Sergiler

Ortaokul Müdürü
ZİYA ATAMAN

Bu ders yılında Çorum'un bilgiye ve tekniğe susamış bağrındaiki nur kaynağı birden fişkırdı. Akşam Kız Sanat ve Bölge Erkek Sanat okulları. . Çorumda ilkokulu bitiren yavrularımız istidatları ne olursa olsun ancak Ortaokula girmeye mecburdu. Çocuk; boynunu bükerek, Ortaokula gelir; veli boynu bükük, tecrübe olsun diye, yavrusunu Ortaokula yazdırır. Bir çok yavrularımız da vaktinde bir sanat öğrenebilmek maksadile her hangi bir usta yanında uzun yıllar çırak olarak çalışır; sanatı yerinde bile saydıramıyan göreneğe tabi olur ve sönerdi. İki kaynak, çölde susuzluktan bunalmış, seraplarla avunan biçarelerin vahaya ulaşmaları gibi, Çorumumuza yeniden can verdi. Çorumlu kadın,

kızı ile birlikte okula kaydolundu; kızı ile birlikte devam etti. Çorumlu kadınların münevveri, hiç okumamışın yanında, en yüksek memurun bayanı bir işsizinin eşi ile aynı sırada yer aldı. Erkek Sanat okulunun çatısı altında feyz almak için yarış yapan yavrular kadroları hemen doldurdu. Yeni kurulan bu okullar, bir taraftan binalarını kendi tedris bünyelerine uydurmağa çalışırken diğer taraftan en çok muhtaç oldukları malzemeyi ve bilhassa öğretim elemanlarını temine savaşıyorlardı. Tedris vasıtaları olan kumaş, demir, tahta gibi malzeme esasen piyasada da bulunmıyordu. Bu yönden ilk öğretim yılında bu okullardan kendi mevcudiyetlerini muhitlerine tanıtabilmekten fazla

bir randuman beklemek haksız olur kanaatında idik. Bir göz açıp kapıyacak kadar kısa bir zamanda bir okuma yılı geçti. Bir gün Çorumlular Akşam kız Sanat okulu sergisine davet edildi. Bu sergide ne bulacaktık ! Bir hatırı hoş etmek düşüncesile gidildi; fakat ne büyük bir sürpirizle karşılaşıldı : Altı oda dolusu emek mahsulleri ! Bunları kim yapmış, kim yaptırmıştı ! Ne vakit, hangi binada ve hangi malzeme ile ! Cevaplar eşyanın üzerinde hazır : Yapan ve yaptıran yaratıcı Türk kızı. Türk kadını. Yerli bezlerden en ağır çay takımları, ince, zarif hesap işleri, yatak takımları, iç çamaşırları, pijamalar, eski bozuntulardan yepyeni ve zarif roplar..

Eski güzel sanatlarımızın bir tekemmül istihalesi ile canlandığını görmek ve Türk kadınının tasarrufu esasından kavramış olması bizi hayran bıraktı. Sonsuz bir sevinçle göksümüz kabara kabara bu sergiden ayrılırken bize büyüklerimizin gösterdiği yolun ne kadar nurlu olduğunu bir daha gördük.

Çorumlular, bir kaç gün sonra da, Erkek Sanat Okulunun sergisine davet olunmuştu. 11-16 yaşındaki yavrularımızın bir kaç aylık tedris ve sanat mahsullerini görmeğe gidiyoruz.

Bir odaya girdik. Pırl pırl cilâlı bir karyola, bir orta masası iki rahat koltuk, bir komodin, bir gardırop duvarda kabartma bir oyma çerçeve. Rahat ve temiz bir yatak odası. Yavrularımızın derme çatma ilk işlerini görmeğe hazırlanırken böyle ustaca işlerle dolu bir odaya alınmışlığımızın manasını anlayamamıştım. Duvardaki bir yazı beni ikaz etti. : (Talebe tarafından elbirliği ile yapılmıştır.)

Nasıl. Bu güzel, hassas bir makinadan çıkma gibi el değmemiş sanılan bu eşya talebenin emeğine mi oldu. İzahı çok basit : Bitişik odada ilk talebe işinden itibaren bütün tekâmülü safha safha gösteren vazifeler hazır. Daha ötede, talebe, tezgâhları başında çalışıyor.

Demir işleri : Birkaç aylık bir tesviyecilik demiri, demir

hayranlık değil, aşırı bir sevinç ve iftihar duyduk.

Çorum'un bilgi ve tekniğe susamış bağrında bu yıl iki nur kaynağı birden fıskırdı.

Dile ve iste Çorumlu ! Şehrin, güneyi ve kuzeyi, doğusu ve batısı, bütün çevresi nur kaynağı ile dolsun. Sen ona lâyıksın, onlar sana lâyık.

Tarih:

Ahiler

II

Ahilik Nasıl Bir Teşekküldür

Nazmı TOMBUŞ

Ahilik; umumî teveccühü kazanmak, mensuplarını çoğaltmak için dinî esaslara dayanmış, bütün müstahsiller ile zenaat erbabını, sermayedar esnafı da içine alarak İslâm cemiyetlerindeki iktisadî faaliyetleri teşkilâtlandırmış ve (Fütüvvet Tarikatı) adını almış cumertliği, yiğitliği, civanmertliği esas prensip olarak kabul etmiş içtimâî, ahlâkî bir kurumdur. Ahiler şimdiki belediyelerin ifa ettiği bir kısım vazifeler ile ticaret ve sanayi odalarının gördüğü işleri uzun müddet başarı ile yapmış, zamanına göre Türk ve İslâm topluluklarının çok faydalı bir uzvu olmuşlardır.

Ahiliğin bariz vasfı ve diğer sofî tarikatlarından farkı zühte, takvâyaya dayanan mistik ve süp-

jektif bir meslek olmaması, fonksiyonlarının objektif bulunmasıdır.

Ahilerin bazı umde ve erkânıyla masunluk esas ve usülleri arasında kısmen benzerlikler vardır. Bunlar da masonlar gibi cemiyetlerin içtimâî ve ahlâkî bünyesine iyi bir düzen vermek iddiasındadırlar. Ahilikte de, meziyet ve kabiliyetlere göre salıklara tevcih edilen mertebeler, yekdiğerini tanımak için muayyen işaretler, bir takım remizler ve sırlar bulunmaktadır. (1)

(1) Ankarada (mükemmel sanayi teşkilâtı olduğu muhakkaktır. Ahiler bu teşkilâtın bütün ruh ve kudretini teşkil etmekte idiler. Ahiler kuvvetli bir korprasyon fakat kapalı bir lonca ve cemiyeti mahiyetinde idiler.) Galip Bahtiyar. Hayat mecmuası sayı 21

Yiğitlik ve civanmertlik prensipleri icabı, şualeresk cepheden mütalâaları da mümkündür. Nitekim Sayın (Hâsan Fehmi Turkal) beşinci asır ortalarında yazılmış olan (Kabusname) ye istinaden erbabı fütüvveti; (civanmert, hüner sahibi, her işte sabırlı, vadinde sadık, akıllı, gönlü temiz, şahsı için başkasının zararını istemez, mazlumun zulum görmesine tahammül etmez, özü sözü doğru, kâr ve kisbi helâl) diye tavsif ediyor. Ve fütüvvet meslekinin (bir sporcular cemiyeti halinde bütün şarkta müstevli) bulunduğunu söylüyor. (2)

İbni Batoda seyahatnamesinde (Ahiler Blâdı Rumda sakin Türkmen akvamının her vilâyet ve belde ve kariyesinde mevcuttur. Ecanibe ibrazı re'fet ve fütüvvet ve itâmına ve ifayı hâvâyicine havayicine müsareat, cebâbireyi tenkil ve imha ve eğvanı zulüm ve teaddi ile eşirrâyı katil ve ifna hususlarında bunların dünyada misli yoktur. Oraca (Ahi) gayri mütehhil ve mücerret gençlerden ehli kanaat vesairenin biliçtima kendilerine reis intihap ettikleri ademe itlak olunur. Bu cemiyete

(2) Halk bilgisi mecmuası : C. 1

dahi «Fütüvvet» tesmiye edilür (3) diye yazmakta Ahiliği gayri mütehhil mücerret gençlere mühasır gibi göstermekte isede «Fütüvvet»tarikatı bekârlığı ayıplamakta, evlenmeyi teşvik etmekte ve (ol kişi kim pişesi yoktur; anda mürüvvet olmaz. Bekâr kişi bîhasıldır.) Demektedir. (4)

Lügati tarihiye ve coğrafya, Ahileri; (Ahiler, tarihi «Fütüvvet» e salık ve akdi uhuvvet eden bir zümrenin unvanıdır. Bunlar Anadolu içinde bulunurlar. ve sofiler meslekinin iltizam ve hallerini ecnebiden setredüp daimâ ibadât ve taât ile meşgul olurlardı. Lâkin sonra içlerine karışan bir takım cühelâ işbu uhuvveti hâliseyi ittihadı siyasiyeye tahvil ve eğrazı nefsanitiesini icraye vesile ittihaz edüp beyinlerinde mukarrer olan işaret ve ibarât ile yekdiğerini

(3) Seyahatnameyi İbni Batoda tercümesi C. 1 S: 312. İbni Batoda'nın Anadolu gezisi 728 hicret yılındadır.

(4) Ba Fütüvvetname, tayyib Müşerrefettin Ali Bin Hacı İlyas tarafından tertip edilmiştir. Te'lif tarihi yoktur. 1151 hicret yılında Yakup bin Hüseyin tarafından istinsah edildiği aynı hatla yazılmış bir cilt içerisindeki diğer bir risaleden anlaşılmaktadır. Aslı Çorum Millî kütübü Eşref Ertekindedir.

tanyarak çoğalıp nihayet Ankara ve Sivas vilâyetini istilâ ve bir müddet tavâifi müluk gibi ol havâlide nüfuzlarını icra eylediler. Bazıları dahi Konyada Karaman oğlu himayesinde bulundular ise de Sultan Muradı evvel hazretlerinin satvet ve celâdetine dayanamayup cümlesi perişan oldular. İşbu uhuvet mukaddema Araplarda fetyan namıyla varmış) diye tanıtmaktadır.

Bu gibi iddialara rağmen zulmu, içtimaî fenalıkları önlemek dâvasını güttüklerinden faaliyetlerinde nâdiren siyasî safhalara tesadüf edilen Ahilerin —bazı turuku sofiye gibi— din ve takva perdesi arkasında siyasî gayeler takip ettiği henüz sabit bir olay olarak gerçekleşmiş değildir.

İlhanilerin son zamanında, Sivas ve havalisinde bazı yerlerde re'sikâre geçmiş olmalarına bu fetret devirlerinde hadiselerin ve bilhassa bir başbuğ arayan halkın bu önemli kurum rüesasını önder olmağa icbar etmiş olmalarına atfetmek daha doğru olsa gerektir.

Bu gibi münferit, mevzii bazı idarî hadiselerin mücadelesiz kapanmış olması, Ahilerin içtimaî nizamı iadeye muktedir ilk tesadüf ettikleri bir otoriteye mukavemetsizce tes-

lim olmaları da bu düşünceyi te'yit eder. (5)

Ahi teşkilâtının esas itibarile «bâtınî» olduğu hakkında fikir ve görüş ayrılıkları vardır.

Başta Sayın Profesörümüz Fuat köprülü olduğu halde müsteşriklerden mühim bir kısmı Anadolu «Ahi» lerinin «İsmailî: Bâtınî» lerden addedilmesi lâzımgelceği kanaatindedirler. Braslav üniversitesi profesörlerinden müsteşrik «Frederih kize» ise aksi mülâhazada bulunuyor; ve bu iddiasına Türk (Fütüvvetnamelerde üç halifeye mühim bir mevki verildiğini Arapça Fütüvvetnameler de buna tesadüf edilmediğini) İbni Batutanın müşahedelerinin de bu merkezde olduğunu, delil olarak ileri sürüyor. (6)

Sayın Köprülü; (Eski Türk Fütüvvetnamelerinde yalnız «Ali ve evlât» larına mevki verilmiş olan nushalar vardır; İlk üç halifenin ismi ise bilhassa onuncu asırdan itibaren yazılmış nushalarda

(5) (Tühaf ve hedâyâyı nefis tedarik edüp Padişâhâne pişikler ile âsitânei sultana revane olup arzı itaat edip miftahı kalayı teslim ettiler.) Tac el tevarih C: 1 S: 63.

(6) Türkiyet mecmuası; Köprülü zade Ahmet Cemal tercümesi C: 1 S: 159

göze çarpar. Esasen o asırda tamamen «Esnaf teşkilâtı» mahiyetinde kalmış olan «Ahi» lik ceryanı, büyük şehirlerin «Sünnî» likleriye mütevakıf olarak, eski mahiyetini kaybetmişti. Binaesaleyh bn noktai nazar doğru değildir) Diyor. Buna ait tetkiklerinin de ayrıca çıkarılacağını vat buyuruyor. (7)

Sayın profesörümüzün bu hususta esaslı delillere dayanmış olacağı şüphesiz olmakla beraber son tetkik neticelerinin görülememiş olması ve geçen sayımızda fotoğrafisi neşredilen 790 tarihli «Fütüvvet» şeceresinde «Ebubekir, Ömer, Osman» isimlerinin de mevcut olması, bu «şecere» nin onuncu asırdan çok evvel ahiliğin merkezi olan «Kırşehir» de tanzim edilmiş ve mezkûr tarihte «Kırşehir» in Osmanlı hakimiyetine girmemiş, Ahilik kudret ve nüfuzunun da henüz sarsılmamış bulunması bizi «Kize» nin görüşlerine doğru çekiyor.

Bazı fütüvvetnamelerde yalnız «Ali ve evlatları» isminin anılması bir kaç fırkaya ayrılmış olan Ahilik tarikatından bir zümrenin de şifleşmiş olabileceği ihtimaliyle kabili izah zannını hasıl ediyor.

(7) Hayat mecmuası: Osmanlı imparatorluğunun kuruluşu meselesi. Fuat Köprülü S: 12

Esase bütün tarikatların birbirinden kısmen erkân ve usul iktibas etmiş olduğu göz önünde tutulacak olursa, Ahilerin de, batinîlerden bir takım adâp ve merasım almış olması muhtemeldir. Kezâlik (Mevlevî), (Rüfâî) ve ekser turuku sofiye gibi Ahilerin de (Muhibbi âli abâ) olduğu (Bektaşî) lerin ise kendilerinden çok evvel Anadolu da yayılmış ve olgunlaşmış olan (Ahi) tarikatı adâp ve menasikinden müteessir olmuş bulunduğu görülmektedir.

Bununla beraber Ahilerin (Batinîler ve gulâtı şîa) gibi (Ehli sünnet) e muarız bir yol tuttuğu vaki olsa, bu iki tarik'in esas gediş, düşünüş, inanış ve gayelerinde bir benzerlik bulunsa idi, (Batinîler ve şîiler) gibi bunların da (ehli sünnet) âlimlerinin taan ve târizine hedef olmaları lâzımgelirdi. Halbuki, böyle bir dedi kodu işitilmiyor. Bil'akis görebildiğimiz (Sünnî) kaynakların hepsi Ahilerin fazilet ve meziyetlerini zikr ve tekrar etmekte mütefiktir. (8)

(8) Aşık paşa zade tarihi: S: 200. Sakayıkı Numaniye tercümesi S: 33 Künh el ahbar: C: 5 S: 61

«Gülşehri» nin «Ahi» lerin cehaletinden bahsetmiş olmasına gelince : Burada «cehalet» kelimesinin ancak lügat manasına mahmul olabileceğini, başka sıretle tefsir ve izaha müsait bulunma-

dığını, çünkü en mühim ekseriyeti halk tabakasından, esnaf zümrelerinden ibaret olan bir teşekkül efradında ilmî vasıflar aranmasını gayri tabii olacağını zannediyoruz.

Cönklerden Derlemeler :

(Koroğlu Türküsü) (1)

Derleyen : Eşref ERTEKİN

I

Dinleyin ağalar hem dahi beyler
Silâsına gitmek ister Koroğlu
Ala karlı Mor sümbüllü dağlara
Çıkop seyran etmek ister Koroğlu

★

Deryanın yüzünde dönen gemiler
Ana baba diye ağlayan diller
Yatağında Arslan gibi gümüler
Durna avazlu şahin atlu Koroğlu

★

Ben yiğit isterim hem yarış atlu
Demirden bileklü kolu kuvvetlü
Döğüşe çıkınca arslan sıfatlu
Karacası (2) demür yaylı Koroğlu

★

Sabah namazları kalkar göçümüz
Uğrun uğrun döğüş ister içimiz
Köse Sefer, Demircoğlu uçümüz
Üçümüzde nam sahibi Koroğlu

(1) Bu türkü Millî Kütüphanede 2089 / 160 Nolu cönkten alınmıştır.

(2) Karaca : (Bâzu) kolun yukarı kısmı

(Diğer Bir Köroğlu Türküsü) (1)

II

Hasan paşa ne düşmüşsün ardıma
Benim senden korkmaz beylerim vardır
Atını uğratma kayaya daşa
Benim at işlemez yollarım vardır

İnce arap derler ordunun başı
Geçirdim baharı seyreyle kışı
Bir yiğidim vardır binine karşı
Dahi imdadıma gelenim vardır

Älemde söylerim sözümün sağı
Kırarım ordunu hiç kalmaz sağı
Ya niçe paşaların tuğu sancağı
Alup Çamlı bele diktiğim vardır

Köroğlu duşmandan çevirmez yüzü
Yiğit olan saymaz sekseni yüzü
Erişür Eyvazım bozarım sizi
Dahi Erenlerden gümanım vardır

(1) Bu türküde Millî Kütüphanede 2116 / 187 Nodan alındı:

Başka Türküler (1)

Başında keşan kuşağı
Gunce gül kurmuş otağı
Dökmüş gerdandan aşığı

Kâkûlmüdür zülûfmüdür telmidir
Tel telmidir bilmem

★

Çezilmiş bendinin bağı
Eridi yüreğim yağı
Yavrunun sükker dodağı

Şekermidir şerbetmidir balmıdır
Bil balmıdır bilmem

★

Düşeydim yarin izine
Sürmeler çekmiş gözüne
Nukta nokta olmuş yüzüne

Nucummudur mercanmıdır halmıdır
Hal halmıdır bilmem.

★

Şu gelen Şahınlın yarı
Boyu uzun servi dâli
Dedimki söyledem yarı

Dillimidir dilsizmidir lalmıdır
Lâl lalmıdır bilmem:

(1) Bu Türkü Çorum. Millî Kütüphanede 2261 / 332 Numaradaki kitaptan alındı.

Türkü (1)

Elim ile tuttum yarın elini
Kimselere duyurmadım sıırımı
Kötülerde sardı senin belini
Artık bu yerlerde durmak gerekmez

*
* *

Fehmeyle efendim yâr ile yara
yâreler açuptur adama yara
Yarıdır gışinin yaresin sara
Gelmedi ikrarın gözedüp güzel

*
* *

Sözün ardın önün düşün var yatma
Gözünün önüne bak çökeğe batma
Nişan gözle oku yabana atma
Utanırsın sonra yüzün karalur

*
* *

Buna felek derler çok düzen bozar
Kimi hasta olmuş kimi sağ gezer
Kimi sağlığında canından bezer
Kimi dell olmuş gezer dağları

(1) Şu ayrı ayrı iki kıta türkü de Çorum. Millî Kütüphanede 2100 / 171 Nodan alındı;

TE'SİS

Âfet KOBAK
C. M. U. Muavini

— 38 inci Sayıdan Devam —

Fransa: Resmî senet de müessis idare heyetinin kaç kişiden ibaret olacağını, ilk idare heyetini ve onlardan sonra gelecek müdür veya idare heyetinin nasıl ve kimlerden seçileceğini tayin etmemiştir. Bu takdirde teftiş makamlarının harekete geçmesi zaruretli vardır.

Bilfarz yeni kurulmuş bir vaziyette müessis ilk idareciler kimler olacağını veyahut da kimlerden ne şekilde intihap edileceğini tasrih etmemiştir. Dedik. Böyle bir vaziyet hudusunda te'sis yine hükmî şahsiyeti haiz bir mevcudiyettir. Yalnız organları olmadığı için faaliyetde değildir onu faaliyete getirebilmek için teftiş makamlarının organlarını seçip tamamlamaları lâzımdır ki ancak te'sis o zaman tasarruf ehliyetini de iktisap eder ve faa-

liyete geçebilir.

Sicille müessisenin ismi, sureti idaresi ve maksadı kaydolunur. Bir te'sisin bazan maksadı müteaddit olabilir demiştik bu takdirde en ebedî maksat kaydolunur.

Bazı defa müessisin vazettiği gaye ile te'sisin teşekkül etmesi imkânsız olabilir. Bu vazitte iki hal mevcuttur.

A) Ya müessis koyduğu şartların tadilini menetmiştir.

B) Veya menetmemiştir.

Birinci halde, tesisin bir manası yoktur. Ve binaenaleyh bir vakfın kurulabilmesi için icabeden unsurlardan (gayenin) mevcut olmaması dolayısıyla te'sis kurulamaz bile.

İkinci halde: Yine teftiş makamının işe müdahale etmesi icabedecektir. Böyle bir vaziyette

İşbu makam vakfın mallarını mümkün mertebe gayece aynı olan diğer bir te'sise tahsis ve teslim eder. Meselâ: Bir hastahane yapılarak devamlı bir surette işleme için muayyen bir mal tahsis eden müessisin vazettiği sermaye öyle bir hastahane için ancak yapılmasına kâfi geleceği veya hastahane yapılıp muktazi levazım alındıktan sonra idare için para kalmayacağı anlaşıldığı takdirde bu maksatla kurulmuş ve işlemekte olan diğer bir hastahane paralarının verilmesinde bir mahzur yoktur.

TEŞKİLÂT :

Bir te'sisin idaresinin tanzimi müessisin idaresine bağlıdır. Müessis yaptığı vakıfta idarenin ne şekilde olacağını ve organlarının miktarını, ne şekilde intihap ve tayin olunacaklarını tasrih eder şayet bu hususta te'sisnamede sarahat yoksa teftiş makamının ne suretle hareket edeceğini yukarıda arz etmiştim.

Te'sisin behemehal bir idare organı olması lâzımdır. Bunun bir hükmi şahıs, bir veya müteaddit hakikî şahıs olmasında beis yoktur. Filvaki 74 üncü maddenin son fıkrasında (te'sisi idare edecekler)

denilmekte ise de bu cümleden idare edeceklerin mutlaka birden fazla olması iktiza ettiği anlaşılmalıdır.

İdare organı bir kişi olursa te'sisi idare hususunda re'sen vereceği kararlar tatbik olunur. Fakat organ birden ziyade olduğu takdirde cemiyetlerde olduğu gibi bunların heyeti umumiye halinde karar vermesi icabeder. (Madde : 59)

İdare organlarının vakfın gayesi dahilinde yapacakları bilumum muamelâtta hüsni niyetli üçüncü şahıslara karşı mes'ul olan vakıftır. Müdürün idare salâhiyetinin tahdidi hattâ sicille kayıt ve ilân edilmiş olsa bile hüsni niyetli üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez.

İdare organlarının muamelâtını tetkik ve teftiş etmek.

Kanunun tayin ettiği teftiş makamlarına aittir. Filvaki bu hüküm müessisin ayrıca bir nâzır tayin etmesine mani değildir. Şu vaziyete göre vakfın serbest idaresiyle vücut bulan vakıf yine onun idaresiyle işler ve kontrol edilir. Fakat gayesi bilhassa içtimaî olan te'sislerin devletin kontrolünden uzak bulundurulması âmme menfaati bakımından doğru

ka İcra Vekilleri Heyeti marifetliyle de olur.

TE'SİSE İTİRAZ :

Medenî kanunumuzun 75inci maddesine alacaklılara ve varislere dâva etmek hakkını veriyor. Bu maddeye göre (Hibede olduğu gibi te'sis edenin mirasçıları ve alacaklıları tarafından te'sise itiraz olunabilir) deniliyor. Buradaki hibe gibi tabiri çok kısırdır ve dar bir manâ ifade eder, bu itibarladır ki kanun vazininin maksadı tamamen anlaşılmış değildir. Çünkü te'sis bir taraflı bir hukukî bir muameledir. Hibe de ise bazı şartlar mündemiç olabilir. Bilfarz kabul edilmiş olan bir şartın yerine getirilmiş olması veya ahlâkî bir vazifenin ifası gibi. İşte bu vaziyet dolayısıyla hibe gibi tabirini daha geniş manada anlamak ve hocamın dediği gibi atıye kabul etmek daha münasip olacaktır.

Te'sise itiraz yalnız müessisin mirasçıları veya alacaklıları tarafından olmaz bizzat müessis tarafından da olabilir. Bunda da iki hal mevcuttur.

- 1 — Ya müessis vaz geçer
- 2 — Veya itiraz eder.

Vaz geçmede ancak te'sis vücut bulmadan mümkündür. Bu

doğru olamayacağı cihetle te'sis gayesine göre devlet, vilâyet, Belediye ve köyden hangisine tealuk ediyorsa onun teftişine tabi tutulur. Teftiş makamı te'sis mallarının gayesine muvafık surette sarfına nezaret eder.

Müessis müdürünün gaye haricinde tasarrufatta bulunduğunu müşahede eden mürakıp kendisine böyle muameleleri yapmaktan ictinap etmesini emreder. Bu emre muhalif harekette bulunan memur bu mercie karşı mesul olur. Hattâ icabederse hükümet memurunun emirlerine itaat etmeyen memuru esbabı mucibe kanuniye serdiyle azletmek hakkını haizdir.

Keza te'sisle alâkadar olan kimseler idare organlarının yolsuz hareketlerde bulunduğunu ve te'sis mallarının mevzuundan başka bir yere sarfedildiği gördükleri takdirde teftiş makamına keyfiyeti ihbar ederler, şayet bu ihbardan bir netice hasil olmaz ve teftiş makamları yolsuz sarfiyatın menî için tedabiri lâzıma ittihaz etmezlerse bu kimsenin kanun ve nizamlar dairesinde mahkemeye şikâyet etmeğe hakkı vardır. Te'sisleri devletin mürakabası bazan teftiş makamlarından baş-

Alman medenî kanununda müessisin rücû hakkı te'sisin hükümet tarafından tasdik edilmesine kaddır. Tasdik olunduktan sonra artık rücû edemez.

Bu hususta kanunumuzda bir sarahat olmamasına rağmen teşekkül eden ilmî kanaata göre te'sis muntazam surette vücut buluncaya kadar rücû etmek hakkı vardır.

İtiraza gelince : Müessis ancak iradeyi ifsat eden sebeplerle ki hile, ikrah ile mahcuriyet gibi umumî sebepler dolayısıyla te'sise itiraz edebilir.

İtiraz neticesinde te'sisi iptal veya tadil etmek için karar istihsal eden alacaklı veya varisler kendilerinden alındığını iddia ettikleri emvalın iadesini talep edebilirler

Teşkilât ve gayenin tepdili.

Te'sisler mazideki fikirlerin halde tatbik edilmesi ve istikbale muzaaf olmasıdır. Fakat havatın yürüyüşü dün'ün düşüncelerinin ve dün'ün idare mekanizmasının bu gün tatbikından imtina edilmesi icabeden paslı ve bozuk birer alet olduğunu ve ihtiyaçları karşılayabilmek için zarurî olarak bu günün seyrine insanın kendisini uydurmasını lâzım geleceğini

göstermektedir. Şu vaziyete göre: Yıllarca evvel kurulan bir te'siste müessis ne kadar uzağı görücü olsa bile yine zamanın düşüncelerinden; zamanın telâkkilerinden kendisini kurtaramaz. Binaenaleyh bir te'sisi kurarken de vazedeceği esaslar zarurî olarak o günün düşünceleri ve o günün ihtiyaçları ile karışık olacaktır.

Sonra zaman kadar tahripkâr bir şey tasavvur edilemez. Bu gün mevcut olan bir varlık yarın yok olmak karşısındadır. Nitekim tarih bize muazzam devletlerin bile bu kaide karşısında eriyip gittiklerini göstermektedir.

İşte bu sebeplerle dirki kanun vazı dün yapılan bir vakfın gerek gayesi gerek teşkilâtı itibariyle bu gün de istifade edilir bir halde olması için onun yeni yeni aşılara tazelemek düşüncesiyle bir takım hükümler koymuştur. Buna nazaran muayyen olan formalite dahilinde bir te'sisin teşkilâtı, bir te'sisin gayesi tepdil ve tadil olunabilir.

Te'sisin ortadan kalkması :

Te'sisler her ne kadar daimî isede ebedî değildir. Binaenaleyh diğer hükmi şahıslar gibi doğar, yaşar ve ölür. Yalnız te'sisin hayatiyetini gaybetmesi cemiyet

şirket gibi hükmi şahıslardan farklıdır. Bu hükmi şahıslarda bir umumî heyet mevcuttur ki şirket veya cemiyetin bütün mukadderatına hakimdir. Halbuki te'sislerde böyle bir heyet olmadığı gibi te'sis senedinde zikredilmemiş idare organları da bu fesh hakkına halz değildirlir. Binaenaleyh te'sislerin ölümü ancak kanunun tayin ettiği sebepler dahilinde olabilir. Bu sebepleri üç noktada hulâsa edebiliriz.

1 — Gayesi tatbik olunmak kabiliyetini kaybettiği anda bihakkın fesh. Bu takdirde haklmin hükmüne hacet kalmadan te'sis ilga olunur. Ve teftiş makamı malları yukarıda söylediğim veçhile diğer bir te'sise devreder.

Bundan başka gaye fiilen imkânsız olmaz. Bazan maddî zarurette tahaddüs edebilir. Meselâ iflâs eder. Bu takdirde de te'sis ortadan kalkar bir te'sis borçlarını ödemekten aciz bir hale geldiğinden idare organı te'sisin iflasını istemediği takdirde teftiş heyeti iflâs talep eder. Ve bu iflasla da arz ettiğim veçhilede te'sis münfesh olur. Yalnız burada cemiyetler hakkındaki 70 inci maddenin kıyas yolu ile tatbikına imkân mevcut değildir. Kezalk

te'sisin gayesi tahakkuk ederse veya bir müddet tayin edilmiş olup da bu müddet hitam bulursa yine te'sisin kendiliğinden münfesh olmasını intaç eder.

2 — Yukarıda arzettiğim veçhile mirascılar ve alacaklılar tarafından itiraz edilip bu itiraz mahkemece kabul edildikten sonra da te'sis infisah eder.

3 — Gayesi kanuna veya adabı umumiyeye muhalif olduğu takdirde te'sis hakim tarafından fesh olur şirketlerin feshinden bahseden 71 inci madde (Müddeiumumillik makamının veya alâkadarın telebi üzerine) demektedir. Te'sis hakkında da 81 inci madde (te'sisin feshini teftiş makamı veya her alâkadar talep edebilir) der.

Te'sisin infisahında keyfiyet sicille işaret edilmek üzere ait olduğu makama ihbar edilir. Fakat bu ihbarı kime yapacaktır. Şayet infisah bir mahkeme kararı ile olmuşsa bu takdirde mahkeme tarafından bildirilecektir. Mahkeme bunu yapmamışsa Müdür veya teftiş makamı tarafından ihbar edilecektir.

İnfisah diğer hallerde vaki olmuşsa ihbar mükellefi idare organları ve teftiş makamına racidir. —SON—

Çorumda Söylenilen Bilmeceler (1)

Dört terkli beş değil sudan başı hoş değil. (Sabun)

Eğri büğrü nereye gidiyun. Tepesi delik sana nuldu. (Tütün baca)

Bir yeri var yaydan eğri bir yeri var içden doğru, bir yeri var kazandan kara, bir yeri var südden akça. (Leylek)

Gökten bir karpuz indi Üçyüz altmış dilim şimdi Otuz dilimi yenmedi emma Giri yanı tamam yendi (Yıl, Ramazan orucu)

Bir kabağı çyarlar içine diniklağı koyarlar çok söyleme deli oğlan kulağını burarlar. (Ud)

İstanbulda süt bişer köpüğü buraya düşer. (Mektup)

Derleyen : Eşref ERTEKİN

Yedi yıl yerde gezer yediği yedi gelinden güzel. (Çift demiri)

Bir atım var haşeri gö. damdan tışarı. (Damın temek deliği)

Afuru daştan, öyünü ağaçtan. (Öcak)

Uzun oluk uz yatar çoluğu çocuğu düz yatar. (Yapı ve döşemeleri)

Babası şangal şungal, anası sarı kız, oğlu has ermeni, kızını mecliste görmeli. (Devek, üzüm, şarap, bekmez)

Uzun kuyu, kümbür suyu içen ölür içmeyen kalır. (Tüfek)

Dam ardında selvi süpürge. (Baştaki saç)

Dört döşeği var iki yorganı

(1) Bu bilmecelerin çoğunu bir köylü kadının ağzından çıktığı gibi yazarak derledim. İçinden bazıları evvelce neşredilenler arasında var ise de kelime değişikliği ve söyleniş tarzları başka olduğu için yazılmıştır.

var, demirden si.. var gönden taşa.. var. (Demirci körüğü)

Dizim dizim nar. Dizimecek kar. Uçtu setik kaldı dilber. (Saman ve buğday)

Kem kemi lâlek kemiksiz lâlek, sümsümü lâlek sümüksüz lâlek suya gider aksamaz lâlek (Kepenek) (2)

Gendi pire kadar si.. minare kadar. (Kendir, tohumu)

At durur arap biner. (Sacayak, kazan)

Geriden attım hızınan yedi bin yıldızınan, arabın atıynan Allahın kuvvetinen. (Yıldırım)

Geriden aldım çatmayı çığı-rın gelsin Fatmayı kız nereden belledin kol kırıp göbek atmayı. (Süpürge, süpürmek)

Bir kücücük cadırım var bir direği var bin cereği (3) var. (Mantar)

Çıt demeden çalıya uğradı. (Güneş)

Bizde bi (4) dudu var eğri büğrü budu var bize gelir görür-sünüz güle güle ölürsünüz. (Kurbağa)

Ufak gözler iri gözle beni

(2) Kepenek (Kelepek) tir.

(3) Yapılarda kullanılan uzun ince sırıklar.

(4) Bi (bir) demektir.

gizler yarı gözler. (Pencere kafesi)

İki oturanlar iki gezenler iki birbirini sevenler iki birbirini sevmeyenler. (Yerle gök, ayla gün, su ile toprak, su ile ateş)

Ana bir kız doğurur ne ayağı var ne başı var kız bir ana doğurur hem başı var hem ayağı. (Tavuk, yumurta)

Dağ başında bir elek asılı. (Kulak)

Bir gücücük al yastık içine tatlı un bastık. (İğde)

Cibil cibil çaydan geçtim cibiltisin duymadım boyumca kafftan kestiler kirpintisın görmedim. (Düş, ölü kefini)

İsladım usladım altun tasa gön isladım yetmiş iki çeşit bülbül cücüğünü bir kafeste besledim. (Gemi ve içindeki her milletten adamlar)

Dağdan gelir dala dala kuyruğunu sala sala labi teker gibi altun şeker gibi. (Arı, bal)

Kolay gelsün ustalar kurt iken kuş olmuş bağarsığını desteler. (İpek böceği)

Tekne nedir tekiş nedir gül bekârı gümüşledir ne yerdedir ne göktedir cümle alem içindedir. (Ayna)

Cınkıl cefa bahçasında bir ağaç
bitmiş dalsız bıdaksız, üstüne bir
kuş konmuş tüysüz tozaksız, onu
bir adam vurmuş topsuz tüfeksiz,
onu bir kadın bişirmiş odsuz ocak-
sız, onu bir adam yemiş dilsiz
damaksız. (Gnül; gönül vurgun-
luğu)

On yar idik bir bağda
On nar gördük bir dalda
Her biri birini aldı
Dokuzu dalda kaldı

(Narın birini alan adamın adı
her biri imiş)

Gönül alçak yüz yerde
Yüz yaram var yüz yerde
Hak yarattı görmedi
Ben görmüşem yüz yerde (Uyku)

Anaya değmez babaya değer
kardaşa değmez bacıya değer de-
ğere değmez değmeze değer val-
lahi değmez billâhî değer.

(Bu kelimeler söylenirken du-
dağın dudağa değmesi)

Bir ağa bir hizmetçisine
seslenmiş şu otuz atı dokuz ka-
zığa tek tek bağla demiş. (Hiz-
metçinin adı tek tek imiş)

Çorum Halkevi Altı Aylık Çalışma Raporu

Dil, Edebiyat Şubesi :

1 — Bu kez şübemiz yeniden
teşekkül etmiş, üyeleri arasında
iş bölümü yapılmıştır.

2 — Gereken çalışma pro-
gramını aylara bölerek hazırlamış
ve tasdik ettirmiştir.

3 — Kâğıtsızlık yüzünden uzun
zamandır yayınlanamayan Çorumlu
dergisinin 38 inci sayısı 1 - Tem-
muz - 1943 de tekrar çıkarılmağa
başlanmıştı; bu husustaki çalışma-
lara devam edilmektedir.

4 — Folklor derlemelerine,
bilhassa önem verilmekte ve
alınan sonuçlar Çorumlu dergisi
ile yayınlanmaktadır.

5 — Çeşitli konular üzerinde
muhtelif vesilelerle evimiz salonun-
da ve Halkevi alanında, Millî bay-
ramlarda söylevler ve konferanslar
verdirilmiştir.

6 — Evimizin diğer şübeleriyle
yerine ve gereğine göre iş birliği
yapılmaktadır.

Güzel Sanatlar Şubesi :

1 — Bu devrede Halkevi büt-
cesinden ücret verilerek bondocu
çalıştırılması işine son verilmiştir.

2 — Şimdi bandocuların ü-
reti Halkevi bütçesi dışından temin
edilmektedir.

3 — Orkestra ve koro çalış-
malarına bu devrede daha geniş
yer verilmiştir. Plânlı çalışmalara
devam edilmektedir.

4 — Memleket millî his ve
duygularının kökleşmesi bakı-
mından büyük rolü olan bayrak
merasimi bu devrede de muntaza-
man yapılmış bando bu törenlere
iştirak etmiştir.

5 — Halkımızın müzik zevki-
nin tatmininde iyi bir netice veren
açık hava konserlerine devam edil-
miştir.

6 — Bandomuz törenlere caz takımı da balo ve aile toplantılarına muntazaman iştirak etmiştir.

7 — Şubat ayında Ankarada çalışan resim sergisine iştirak etmiştir.

Temsil Şubesi :

1 — Dört ay evvel yapılan seçim neticesinde teşekkül eden şubemiz âzaları arasında iş bölümü yapılmıştır.

2 — Heyeti umumiye toplayarak tiyatro tekniğine vakıf arkadaşlar arasından sahnemiz teknisiyen elamanları seçimi yapılmış ve işe başlanılmıştır.

3 — Sahnenin kendimize ait bulunmaması dolayısıyla portatif dekor inşasını zarurî gören şubemiz Çorum Erkek Sanat okulu öğretmenlerinden istifade etmiş ve

Spor Şubesi :

1 — Usulüne uygun olarak güreş, Voleybol, Atlatizm, Ping-Pong, Bisiklet ekzersizleri ve müsabakaları yapılmıştır.

2 — Beden terbiyesi bölgesi kulübünün yapabileceği çalışmalarda evimize mensup gençlerin büyük başarıları görülmüştür.

3 — Ulusal törenlere gençle-

8 — Radyo neşriyatı mevcut iki radyo ve hoparlörlerle halka dinletilmektedir.

9 — Şubemiz icabettikçe evimiz diğer şubeleriyle işbirliği yapmıştır.

her sahada kullanılması mümkün olabilecek kontroplaktan dekor yaptırmıştır.

4 — İlk hamlede (Para delisi) adlı eseri sahneye koyan şubemiz şimdiye kadar yapılan temsiller fevkinda gösterdiği muvaffakiyetle halkın tiyatroya karşı rağbet ve alâkasını artırmıştır.

5 — Yakında temsil edilmek üzere seçilen piyeslerin prova ve hazırlıklarınada başlamış bulunmaktadır.

rimiz toplu ve giyinik olarak katılmışlardır.

4 — Evimize Yüksek Genel Sekreterlikçe güreş minderi Basketbol, Voleybol, Ping-pong, Atlama kasası, Tırmanma, Çekme halatları gibi mühim bir malzeme yardımı yapılması neticesinde önümüzdeki devrede çalışmaların artacağı şüphesizdir.

Sosyal Yardım Şubesi :

1 — Bu devrede iki talebenin okutulması temin edilmiştir. Bu çocuklar okumağa hevesli çalışkan ve yoksul kimselerdir. Biri Sam-sun lisesinde diğeri de Yozgat lisesinde okutulmaktadır.

2 — Evimize karşı Genel Sekreterlik Yüksek makamının kıymetli ve değerli sempati ve sevgilerinin bir nişanesi olarak bu devrede verilen kırk sandık gümrük eşyasından 1200 yoksula giyim yardımı yapılmıştır. Bu eşyalardan bir kısmı Halkevinde hıfz edilerek evlenen fakir kızlara gelinlik elbisesi olarak verilmek-

tedir.

3 — Geçimin bu dar zamanında 1700 yoksul mektep çocuğuna sıcak yemek verilmek suretiyle yardım yapılmıştır.

4 — Bermutat fakir kimselerin muayenelerine tavassu edilmekte ve icabedenlerin ilâçları alınmaktadır.

5 — Memlekete faydalı olabilecek yoksul zeki ve çalışkan köy çocuklarının sanat okulunda okutulması için gereken tedbirler şimdiden alınmış bulunuyor.

6 — İcap ettikçe Hayır cemiyetleriyle iş birliği yapılmaktadır.

Halk Dershaneleri Ve Kurslar :

1 — Bu devrede açılmış olan kursların hepsi de muntazaman devam etmiştir.

2 — Resim kursunun sonunda bir sergi açılmış bu sergide birinci gelen resim Ankaradaki sergiye gönderilmiştir. Bu hususta çalışan çocuklardan 11 rine Halkevi mü-kâfat vermiş ve sergi seçgin davetliler huzuriyle merasım yapılarak

açılmıştır.

3 — Matematik kursu muhitte büyük bir alâka uyandırmış ve bilhassa okula devam etmeden Ortaokul eleme imtihanların girecek memleket yavruların büyük faydalar temin etmiştir. Alınan iyi randıman göz önüne alınarak bu kursun önümüzdeki devrede de açılması uygun görülmüştür.

4 — Ceca evinde bir kurs «okuyup yazma» açılması için gereken tedbirler alınmaktadır.

5 — Genç kızlarımız orkestra kurslarına gün geçtikçe daha büyük alâka göstermektedirler.

6 — Açmış olduğumuz yazı kursu da iyi bir netice vermiş bulunuyor. Başka başka şekillerde yazılan «Temel harfler» bu kurs yardımı ile bilhassa ilgili kimselere öğretilmiştir.

7 — Önümüzdeki devrede «pratik elektirik» ve «pratik ma-

Kütüphane ve Yayın Şubesi :

1 — Kütüphanemiz bu devrede de her gün muntazaman açık bulundurulmuştur.

2 — Halkevlerinin yıl dönümünde okuma salonumuda bir kitap sergisi açmak suretile iştirak edildi.

3 — Evimiz idare heyetinin kararı ile kütüphane bu ders yılı boyunca geceleri, ışık ve ısınma vasıtalarından mahrum, yoksul talebelerin mütaleasına kütüphane-

rangoz resmi» kursları açılması da kararlaştırılmış bulunuyor.

1 — Kurslarda vazife alan öğretmenler muntazaman bir program ve iyi bir şekilde çalışmışlar ve çalışmakta devam ediyorlar.

2 — Açılan beş kurstan sütnu mahsusunda da görüldüğü gibi dört danesi tamamen fahrî olarak idare edilmiştir.

3 — Halkevinde açılan herhangi bir kursta öğretmen arkadaşlarımızın fahrî olarak ve büyük alâka ile çalıştıklarını şükranla yadederiz.

miz salonu tahsis edilmek suretile bu devrede önemli bir vazife daha yapmış bulunuyor. Bu mütalealar gecede üç buçuk saat devam etmiştir. Bu çalışmalar muhitde iyi bir te'sir bırakmış olduğundan önümüzdeki ders yılında bu hususun daha geniş olarak tatbiki için gereken tedbirlere şimdiden baş vurulmaktadır.

4 — Kütüphanemizde her türlü kuyudat azamî itina ve titizlikle tutulmaktadır.

5 — Bu devrede cilt işine de önem verilmiş ve yüz on dokuz kitap ciltletirilmiştir.

6 — Evimize kitap teberru edilmesi için yapılan teşebbüsleri-

miz iyi karşılanmakta ve gün geçtikçe artmaktadır. Bu devre zarfında kütüphanemize yetmiş dokuz cilt kitap teberru edilmiştir.

Köycülük Şubesi :

1 — Bu devrede zarurî sebebler dolayısıyla hiç bir köy gezisi yapılmamış olduğunu üzüntü ile kaydedirim. Bu zarurî sebebler şunlardır :

A) Kış mevsiminin muhitte çok uzun sürmesi,

B) Vesaiti nakliye buhranı;

C) Taşıt vasıta ücretlerinin fevkalâde pahalılığı.

2 — Bu çalışma devresi kışa rastlamamış olsa idi hiç olmazsa yaya geziler yapmak mümkün olacaktı.

3 — Gelin olan yoksul köy kızlarına gelinlik kumaş verilmek suretiyle onlara yardım yapılmaktadır.

4 — Köylü Hastaların muayenelerine tavassut edilmekte ve icabında reçete bedeli ödenmektedir.

5 — Mektup yazma ve iş takibine bu devrede de devam edilmiştir.

6 — Köylülerin resmî işlerinin daha kolay takibi için önümüzdeki devrede evimiz dahilinde haftanın muayyen günlerinde bir danışma odası açık bulundurulacak ve bu günlerde avukat arkadaşlar onlara yol göstereceklerdir.

7 — Önümüzdeki devrede resmî vasıtalarından istifade imkânları aranarak köy gezilerine ehemmiyet verilecektir.

Tarih Müze Şubesi :

1 — Ankarada açılan ulusal giyim sergisine bir erkek ve birde kadın kıyafeti göndermekle iştirak edilmiştir.

2 — Bu devrede de folklor

malzemesi araştırmasına ve toplanmasına devam edilmiş, elde edilen eşyalar ilgili kimselerden müteşekkil bir komisyon marifetiyle incelendikten sonra gerekli ve kıymetli

olanları satın alınmış, müzemiz vitrinlerine yerleştirilmiştir. Mübayaaya devam edilmektedir.

3 — Dil edebiyat şubesi ile teşriki mesai edilerek elde edilen tarihî vesikalar, derlenmesi, Çorumlu dergisi ile yayınlanması temin edilmiştir.

4 — Yeni sene bütçemizin

tasdikından sonra, raflar vitrinler yaptırılarak müzedeki eşyanın tasnifine başlanacaktır.

5 — Genel Sekreterlik Yüksek makamınca gönderileceği vaat buyrulan mankenler geldiğinde bir erkek bir kadın kıyafetinin canlı bir şekilde temsil ve teşhiri mümkün olabilecektir.

Bibliyografi:

Zakkum Çiçekleri

Bahri MİYAK

Zakkum çiçekleri : Mazlum Kenan Köstekçi, Ahmet Halit kitabevi, 1942 kitap kabı; Ratip Tahirin güzel bir kompozisyonu ile süslenmiş ve siyah bir matem çerçevesile çevrilmiş ... Bahtsız şair, ruhunun limonluğunda ve ıztıraplarının fağfur saksılarında yetiştirdiği çiçeklerin dış âlemin havası ve güneşle temasını göremeden, gözlerini dünya ışıklarına kapamış bulunuyor.

Kitabın ismi, bize sunulan iksirin lezzeti hakkında apaçık bir fikir veriyor: ZAKKUM ÇİÇEKLERİ.. Hele kapağın üstündeki iki mısra, onları ilham eden ruh sızılarını adeli sancılar kadar hissedilir, adeta elle tutulur hale koyuyor:

«İztıraptan doğdular, şiirlerim acıdır.»

«Mısralarımda elem ilhamın kırbacıdır..»

Okuyucu ruhunun pencereleri, İbrahim Alâettin Gövsa'nın bir başlangıcı ile, zakkum tarhlarının hüznü güzelliğine açılıyor. Biraz ileride Mazlum'un kırık hayatını, bahtsız babanın, Süleyman Köstekçi'nin içli ve samimi kaleminde öğreniyoruz.

Kitap iki kısımdan ibarettir:

Kitaptaki iki mısra ile açılan birinci kısım.. Bu satırlarda elem ve ıztırap, onun hasta nabzı gibi atıyor. «Gönülden doğan» yaşama ümidiyle «zekâdan doğan» ümitsizlik, başucunda asılı ateş grafiği gibi intizamsız yükselişler ve tehlikeli düşüşler çiziyor.

İkinci kısım, bu amansız kâbustan çalabildiği bir kaç mesut fakat, yazık ki, mahdut dakikanın masum hatıraları: Bir aşkın ilhamları... Buluttan sıyrılmış dolun ay gibi hüznü bir parlaklıkları var.

ZAKKUM ÇİÇEKLERİ'nden buruk lezzetli, hattâ acı, fakat içe işliyen tahassüslerle yüklü bir kaç damlayı ruhlarımızın hassasiyeti üzerine serpellim; hislerinin ne kadar zengin, ne kadar bambaşka, ne kadar oynak olduğunu göreceğiz.

İşte birbiri ardısına üç şiir: özleyiş, korku, ve bedbinlik... bir sıtmanın nabzı gibi mütemediyen atan bir hassasiyet..

«Bir özleyiş sayıklar her zaman dudakları,
«Nerde o sakın hayat, endişesiz bakışlar.»

.....
«Süzgün bir kanat gibi ruhumu gererim de»
«Hayal olan zamanın içinde dolaşırım.»

★

«Korkuyorum, nedense, bu garip duyulardan,
«Bir baykuş ötmüş gibi zonkluyor şakaklarım.»
«Korkuyorum, beynimi oyan siyah kuşlardan.»

.....

★

«Bir Martı olsam, derim, beyaz tüylü bir martı..»
«Yanan göğsümü versem mavi serin sulara....»
«Bir gün bırakıverip küçücük bir kabartı»
«O serinlikte dalsam en sonsuz uykulara..»

Ne içli tahassüsler, ne akıcı ifade, ne temiz lisan!..

Onda şairlik, sanatkârlıkla sarmaş dolaştır. Bir peyyizajist maharetiyle çizdiği tasvirler, Ahmet Haşim'in te'sirinde kalmış olmasını bile mazur gösterecek değerdedir: Heybelide akşam, bunun en güzel delili...

Genç şairin muhayyilesi de hisleri kadar zengin e engindir:

«Tatlı tatlı sallanan dalgalar bir beşiktir;»
İçinde uyumakta ayın baygın ışığı»

Bu hasta ruhun loşluğunda titrek ışıklarını müstakbelin insafsız karanlıklarına salan parıltılar da seziyoruz: ŞAMDAN. Bu şiirden aldığım

hazrı okuyucularıma da tattırmaktan kendimi alamıyacağım:

«Bileklerimden sarkan sapsarı ellerimi,»
«Gördükçe gözlerime inanmaz oluyorum.»
«Bu hasta yatağında, yıkık emellerimi,»
«Hüznle düşündükçe boşalıp doluyorum.»
«Bu on sarı parmağı son gününe saklayıp,»
«Camlaşan gözlerimle onlara bakacağım.»
«Son bir hızla ruhumu tepemde yakalayıp,»
«On kollu şamdan gibi başımda yakacağım.»

Şiir herşeyi söylüyor; hayranlığımı anlatmak için ne söylesem fazla olacak. Maziyi anış, ve özleyiş! şu adsız şiirde ne kudretle beliriyor:

.....

«Ruhumda serhoşluğu fışkırdı hayatın,»
«Çılgınlık içkisinin bazen gümüş tasiydim.»
«Kavrardım yelesini şahlanan genç bir atın,»
«Bir neş' zincirinin ben de bir halkasıydım.»

Ve akabinde bedbinlik:

«Dostlarım! ruhunuzdan boşalan neş'e ile»
«Hafızamd ansızın bir vazo kırılıyor..»

Bu renkli, altın yaldızlı, fakat ölüm yıldırımları yüklü bulutların arasında gülümseyen güler yüzlü ayın mahzun ışıklarından, bir aşkın hatıraları'ndan bir tutam sunmalıyım:

Bakışmanın şiiri ... Ne saf, ne hakiki şiir..!

«Çoğalan bir ateşle suları yarıyorum,»
«Düştüm gözlerindeki deniz derinliğine.»
«Gözleri deniz renklim, ah, seni arıyorum»
«Artık kavuştur ruhum, beni serinliğine..»

Gözleri deniz renklim!.. Ne şahane sıfat...

Kitabın üçte birinden fazlası hakiki şiir ve değer hazinesidir. Çorum'un velût bağrından kopan Mazlum Kenan Köstekçi, his dünyasında, ölümün nefesiyle söndürülmüş muhteşem bir şamdandır.

Çorum Haberleri

Lozan Zaferi Kutlandı :

Millî tarihimizin şeref sahifelerine geçen Lozan barış antlaşmasının yirminci yıl dönümü 24/7/943 cumartesi günü saat onbeşte Evimiz tarafından tertip edilen şen bir törenle kutlanmıştır. Törene İstiklâl marşile başlanmış Bayan Mediha Ayan, Bay Ferit Dedebaşın günün önem ve değerini belirten söylevlerini müteakip, Ebedî Şefimiz Atatürkün, şanlı

Lozan kahramanı Millî Şefimiz İsmet İnönünün unutulmaz başarısı hatıraları minnet ve şükranla anılmış Sayın Büyüklerimize tebrik telgrafları çekilmiştir.

Bu mutlu bayram münasebetile Parti ve Halkevi bayraklarla süslenmiş Evimiz bandosu tarafından Parti binası alanında neşeli havalar çalınarak sevinçli şenlikler yapılmıştır.

Sayın Ticaret Vekilimiz Çorumda :

Sayın Ticaret Vekilimiz Celâl Sait Siren 26/7/943 pazartesi günü saat onsekiz buçukta şehrimize gelmiş Vali konağında misafir kalmışlardır. İzhar buyurdukları arzuya uyularak hususî merasim yapılmamıştır. Salı günü civar köylerde toprak ürünleri devlet

hissesi teşkilâtı hakkında yakından tetkikat yapan Sayın Vekilimiz çarşamba günü Cumhuriyet Halk Partisini teşrif buyurarak halkla görüşmüş vilâyetin ticaret ve ürün durumu üzerinde ilgililerle konuşmuştur.

MES'UL MÜDÜR : NURİ UĞUR

— Çorum Vilâyet Matbaası —

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Te'sis Tarihi : Nisan 1938

SAYI : 40

1 Eylül 1943

Basıldığı yer : Çorum Vilâyet Matbaası